

De wisenten in de Nederlandse duinen doen het goed. Wisenten zijn Europese bizons. Ze zijn als experiment uitgezet in het Kraansvlak tussen Haarlem en Zandvoort om het effect op het duinlandschap te onderzoeken en te kijken hoe de dieren het redden zonder bijvoeren. Andere grote grazers vind je in de Oostvaardersplassen. Over dit gebied ontstond veel discussie over 's winters bijvoeren en afschieten van zwakke grote grazers. Uiteindelijk besloten de beheerders dat ze onnodig lijden wilden voorkomen door onder andere meer beschutting te bieden.

Foto: Jasper Doest / Foto Natura

Rups fluit vogel terug

nieuws

Door zijn lijf te gebruiken als accordeon kan een rups fluiten. Het blijkt een vrolijk, maar effectief middel om vogels te verjagen.

Foto: James Lindsey 2003

Niet alleen mensen kunnen fluiten, ook rupsen produceren af en toe een toentje. De Amerikaanse walnootpijlstaartvlinder fluit niet omdat hij vrolijk is, maar om vogels af te schrikken. Opmerkelijk genoeg komt het geluid niet uit zijn bek. Voor Amerikaanse onderzoekers was het een raadsel waar het geluid vandaan komt. Ze knepen in de rupsen, maar kregen geen gehoor. De rupsen bleken kleine gaatjes in de zijkant van hun lichaam te hebben, waarmee ze zuurstof opnemen. In een experiment plakten de onderzoekers de meest gaatjes dicht, maar lieten er steeds een paar open.

Met een vogelsnavel als knijper knepen ze vervolgens in de rupsen. Bij de meeste gaatjes gebeurde er niets, maar bij het achtste paar gaatjes klonk een hoge fluittoon. Deze gaatjes zijn net iets groter dan de andere gaatjes.

Het is best bijzonder dat de rups kan fluiten, want hij heeft geen longen. In plaats daarvan gebruikt hij zijn gehele lichaam als een soort accordeon. Hij buigt zijn kop naar achteren en vouwt vervolgens zijn lichaam dubbel; zo perst hij de lucht eruit. De fluittoon is een goede afweer tegen vogels. Die vliegen gelijk op als ze plotseling gefluit horen wanneer ze tussen de blaadjes op zoek zijn naar rupsen. Ook in Nederland kun je het gefluit soms horen. Nederlandse pijlstaarttrupsen kunnen namelijk ook fluiten, evenals rupsen van pages en blauwtjes. De gentiaanblauwtjerups leeft samen met mieren in een ondergronds mierennest. Zijn gefluit heeft geen effect op vogels, maar voorkomt dat mieren hem oppeuzelen.

door Maartje Kouwen

Bron: NRC Handelsblad, 18 december.

inhoud

2 Nieuws

Het jaar van de vleermuizen is aangebroken

7 Lesidee

Kun jij net als Chinezen een fossiel maken?

6-7 Onderwijs

Als Biologie Plus School aan de slag

11 Doeblad

Word zelf plantenprofessor, speciaal voor kids

doen!

Vetbol voor iedere vogel

In de winter zie je buiten vogels aan vetbollen hangen. Als het sneeuwt of vriest is er weinig voedsel en voeren mensen vogels bij. Maar welk voer kun je het beste buiten neerleggen voor een mus of een roodborstje? Ontdek met de klas het favoriete wintervoer van verschillende vogels. Maak hiervoor eerst diverse vetbollen, notenslingers en voerbakjes, telkens met één soort voer. Vetbollen maak je als volgt: smelt ongezoeten en ongebruikt hard frituurvet, bijvoorbeeld ossewit (rundvet). Als het net vloeibaar is, roer je er vogelvoer uit de dierenwinkel doorheen. Voor een kilo voer gebruik je drie pond frituurvet. Een notenslinger maak je met een dikke naald, stevige draad en ongepelde pinda's. Je kunt ook voerbakken vullen met bijvoorbeeld zonnebloempitten, meelwormen of fruit. Zorg ervoor dat je de voederplek vanuit de klas kunt zien. Turf het aantal vogels dat afkomt op iedere soort voer. Maak hiervoor een tabel op het bord. Wat valt op?

Foto: vogelbescherming.nl

Groep 5, 6, 7 | 45 minuten & observeren naar wens | Doel: soorten herkennen, nut en noodzaak van bijvoeren, leren observeren en verwerken van gegevens.
Materiaal: divers voer, dikke naald, draad, ossewit, melkpak, voerbakken.
www.vogelbescherming.nl (vogels voeren, vetbol maken, welke vogel eet wat)